

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1914.

Leto VI.

Dar Danajcev.

V davnih časih pred Odrešenikovim rojstvom so Danajci, očetje sedanjih Grkov, oblegali staro Trojo. Mesto je imelo močne zidove in visoka vrata. Hrabri Trojanci so tudi junaško branili domača svetišča in drago domovino. Na obeh straneh je v hudih bojih padlo veliko najboljših junakov, toda Troja je stala nepremagana.

Po desetletnem brezuspešnem boju so si izmislili Danajci zvijačo. Naredili so velikega lesenega konja ter poskrili vanj prve svoje može. Nato so tabor zažgali in se na ladjah odpeljali v bližnjo zasedo. Trojanci so veseli prišli iz mesta in ogledovali šotorišče. Velikemu konju se niso mogli načuditi. Nekí grški pastir jim je pravil, da je to dar Danajcev na čast boginji Atení za vkradeni paladij v mestu Troji. Če hočejo boginji veselje napraviti, morajo tega konja v mesto spraviti. Duhovnik Laokoon je svaril Trojance. „Danajci so zviti, ne verjemite, ne vzemite daru.“ S svojo sulico je tresčil v lesenega konja, da je zvonko zarožljalo orožje skritih junakov. Takrat pa pridejo kače, se ovijejo okoli Laokoona in njegovih sinov in jih končajo. To so imeli Trojanci za svarilo. Hitro so vlekli konja proti velikim vratom. Toda vrata so bila premajhna. Morali so jih sneti in bližnji zid podreti. Spravili so konja kraj templa in šli brezskrbno počivat, ko so imeli sovražnika v sredi in mestna vrata podrtá.

Ko je vse spalo, so Danajci odprli konja, stopili ven in mesto zažgali. Svit gorečega ognja je bil pa ostalim Danajcem znamenje, da so se vrnili in vdrlí v nezavarovano mesto. Prepozno so se zbudili nesrečni Trojanci. Danajci so brez usmiljenja morili in mesto popolno razdejali. Le prazne razvaline so pričale, kje je stala stoletja mogočna Troja. — Ta dar Danajcev, dar dan in namenom sovražnika z njim vničiti,

je pa postal v pregovor slabega in škodljivega daru.

Tudi našim kmetom se ponujajo taki danajski darovi. — Stoletja obdeluje slovenski ratar domačo zemljo. Notranji in zunanji sovražniki so nas vedno obdajali. Nad nas so prišli Obri, Mažari in Turki. Nastale so krive vere bogomilov in protestantov, stoletja smo ječali pod težkim jarmom tujih graščakov. Naš kmet, naša Troja, je obstal. Saj je imel močen zid, ki ga je varoval, vero Križanega. Koliko imamo dokazov žive vere naših očetov! Brezštevilne cerkve in kapele so raztresene po hribih in dolinah. Skoro nikjer po svetu ni toliko znamenj in kapelic kakor po naši zemlji. Nobena verna vas noče biti brez križa ali kapelice Matere božje, ob vsaki poti stoji kak tak pomnik, ki naj priča živo vero in zupanje v Boga, katero imajo vaški prebivalci. Vsi ti pomniki blaglasno in lepo kličejo: „Pridi k nam Tvoje kraljestvo. Mi smo in ostanemo kristjani.“ O tem močnem zidu priča domača molitev. Pri družih narodih se nikjer ne molí tako zanesljivo vsaki večer sv. rožnivenec, kakor po naših kmečkih hišah, kjer je vse okrašeno z božjimi podobami. Naši ljudje se malo zmenijo za lepoto pokrajinskih slik ali praznih posvetnih podob. Marijo, Srce Jezusovo angele varuhe in sv. patrone hočejo imeti na svojih stenah. V zadnjem času se že tudi večkrat vidijo fotografije domačih. Je to samo na sebi prav. Meni se pa vendar zdi, da je bilo popred lepše, ko smo imeli na stenah same božje podobe. To je bilo domače svetišče, kamor ne kaže povišati slabih človeških podob. —

Imamo visoka vrata, ki branijo sovražnikom priti v naše sv. mesto. Ta visoka vrata so lepe navade in priprosto življenje naših očetov. Priprosto so živeli, bili z malim zadovoljni so delali in trpeli ter tako našli božji blagoslov. Ni jih srce vleklo za bogat-

stvom v tuje kraje, tujci jih niso kvarili z nerodnim zgledom. Po domači šegi so z malim zadovoljni pošteno živeli.

V tej živiveri in priprostem življenju so ohranili svojo narodnost. Naš kmet je bil kakor močna utrjena Troja, pri kateri so se razbili vsi sovražni napadi.

Zdaj so pa začeli k nam hoditi Danajci s svojimi darovi. Ti darovi so prav mnogoštevilni, vsi pa navadno nesrečo prinesejo. Tudi mi imamo sovražnika že v sredi, prav v svojem srcu. Podrli smo sami zidove, ki so nas branili in vzdignili vrata, ki so zapirale pot. Povejmo naravnost nekaj teh sovražnikov.

Tak sovražnik prave sreče našega kmeta je želja po bogastvu in vživanju. Ta želja se je mnogih prijela. Matera, domače zemlje ne marajo več, na tujem, menijo, je vsega dosti. Morebiti je izseljeni revež zadovoljen par tednov, ko se navadi na tujem potrate je večji revež kakor popred. Skoro gotovo bo tudi kmalu večje pomanjkanje trpel, kakor ga je bil doma navajen. Kaj pomaga, če več zasluži, ko pa potrebe in strasti vedno bolj rastejo.

Tak dar je oni napuh v obleki in prizadevanje v vsem posnemati mestne neumnosti.

Tak dar je preobilo žganjepitje. Nekdaj so možje pili vino, pomoževali in bili dobre volje. Če so malo zapeli in kako krepko zinili, še ni bilo posebno hudo. Zdaj pa, ko se je skoro povsod udomačilo strastno žganjepitje, zginjajo lepe navade, dobro življenje se uničuje, rod peša, v družine in vasi je pa prišel neki strašni duh divjosti, sovraštva in pobojev. Vsi vidijo sovražnika, in skušajo grozno razdejanje, katero napravljá žganjepitje, pa mu vendar povsod na široko vrata odpirajo, ga želijo in še drago plačajo, da jim vse uniči. Kaj bi rekli o kmetu, ki bi nalašč enega najel in dobro plačal, da mu otroke zapelje, poslopja zažge

in vse gospodarstvo uniči. Vse to dela povsod nesrečno žganje.

So še drugi taki sovražni darovi. Omenimo naj le še enega, ki napravlja vedno več huđega. Na kmete, posebno v lepe kraje, prihaja vedno več tujcev. Prav ima država, če jih vabi. Saj zaslužijo železnice z vožnjo in tuji gospodje pustijo pri nas precej denarja, katerega izdajo za hrano in pijačo, za tobak in zabavo. Skoro polovico vseh teh stroškov gotovo prejme pod enim ali drugim naslovom državni zaklad. Vitoki gospodje žele napraviti tem tujcem prav udobno življenje pri nas, da bodo več denarja pustili v naših krajih. Židati se morajo nova poslopja, obline in okrajji naj popravijo pota, prekrbijo vodovode in še električno razsvetljava.

Koliko ima pa kmet od tega? Res prodaja nekaj malega zelenjave, jajc in mleka. Toda to je malenkost. Oni podjetniki, ki so navadno tudi tujci, so precej prebrisani. Železnica vozi poceni. Če more v daljnem kraju dobiti za 1 v ceneje, gotovo bo vse na tujem naročil. Mnogi pa na tujem še dražje radi plačajo, da bi le ne bilo treba kupiti od našega kmeta.

Treba je pa več deklet za hišne in deklet, več mož in fantov za kočijaže, slapce in druga opravila. Vsi ti se navadijo na lahko delo, obilo pijačo in postanejo delomržni, doma pa nimajo več obstanka. Poglejte v kraje, kjer je veliko letovičarjev. Vse gospoko, vse lepo in imenitno, pa tako zalolženo, da gospodar ne ve, če je še kaj njegovega. Od tujcev so se navzeli vsega potratnega življenja, ki jim domačo srečo vedno bolj uničuje. Kmet naj plača doklade, da bodo tujci bolj udobno živeli in mu končali domačo rečo.

Prav tako je bilo v Švicli. Čim več tujcev je prihajalo, bolj so se domačini navzeli potratnega življenja.

Še ni naša Troja izgubljena! Utrimo njene zidove in zaprimo na tesno rata. Kmet naj si pomaga, napreduje, da ostane naj kmet. Čim manj bo v rušičini tujcev, boljši bo zanj. Za zdrav kmečki rod je gotovo številnejši dohod tujcev gotova poguba.

Varuh narodov.

V mestu Kolinu, ki leži ob Renu, nastal enkrat hud ogenj. Od vseh strani so ljudje drli skupaj, da bi gáli ali pa vsaj gledali. Tudi mali Herman, sin prav pobožnih starišev, bil zraven. Hiše so daleč na okoli gorele. Sredi ognja je pa stala cerkev, katera se plamen ni prijel. Od vseh strani so švigali plameni proti hiši ožji, toda ni se vnela. Ogenj je dosegal že streho, cerkev je vendar ostala nepoškodovana. Vsi ljudje, ki so bili zraven, so strmeli nad tem čudovitim rizzorom. Mali Herman pa pogledal olj živo in vidi visoko na strehi Od-

rešenika na križu viseti. „Zato torej cerkev ne gori, ker jo Kristus varuje,“ vzdihne mali. Hitro se prerine skozi ljudi in pride na drugo stran. Toda povsodi, kamorkoli gre, vidi Jezusa na križu, ki je z razpetimi rokami varoval svojo hišo pred hudim ognjem. Cerkev ni zgorela, malega je pa ta prizor tako ganil, da se je Jezusu popolno posvetil in postal svetnik.

Tudi dandanes se razširja hud ogenj po celem svetu. V srcih človeških gorijo strasti, žge ogenj poželjivosti in napuha. Duh posvetnosti je prevzel ljudi. Začelo je resnično goret.

Toda Kristus je nad cerkvijo. Ker je naš narod še veren in cerkvi vdan, torej je Kristus pri nas. Koliko so si prizadejali sovražniki, da bi odtujili srca vernikov cerkvi, napravili sovražstvo med duhovniki in kmeti. Nad ognjem vzdiguje Odrašenik rešilno vodo, svari in varuje svoje ljudstvo. Povsod ga imamo, povsod ga spoznamo. Pa verska gorečnost, to prejemanje zakramentov in splošna verska navdušenost, ta služba tisočev v Marijini družbi, to je njegovo delo.

Naj nas obrekujejo in sovražijo, Kristus je z nami. On, kralj nebes in zemlje, bo varoval tudi naš narod in ugasnil ogenj grešne posvetnosti nad našimi kmečkimi hišami. Naj pride, kar koli hoče, pri njem smo varni. O Gospod, vodi in kraljuj nad svojim vdanim ljudstvom in ohrani verno kmečko hišo.

Račun našega kmetijstva za l. 1913.

Vsak gospodar in vsako podjetje sestavi koncem leta bilanco, natančni račun, ali je preteklo leto prineslo zgubo ali dobiček. Tudi mi se moramo vprašati, če je šlo naše gospodarstvo v preteklem letu naprej ali nazaj. Treba je pravično pretehtati dobre in slabe postojanke našega dela in napredka.

L. 1913. je pokazalo, kako je naš kmet zadolžen. Na tisoče posestev je bilo na dražbi prodanih. Nastalo je hudo pomanjkanje denarja, hranilnice niso mogle več zalagati, ker so mnoge že tako predaleč šle. Lahkomišljeno gospodarstvo mnogih kmetov, ki so slabo in malo delali, pa veliko pili že leta in leta, se je nazadnje končalo s prisilno dražbo. Skoro tretjina ali še več gospodarjev pa komaj visi, dolga je skoro več, kakor vrednosti. Gotovo ni niti polovica resničnega dolga vknjiženega. Ker zdaj ne bo več taka zadrega za denar, se bo v tem na bolj obrnilo. Toda vsak kmet, ki je preveč pijači vdan, bo prej ali pozneje propadel. Trezno življenje in pošteno delo tvorita podlago za gospodarski napredek.

Hudo rano je prizadelo našemu gospodarstvu izseljevanje. Natančne številke vseh izseljencev še niso znane,

gotovo jih je pa bilo v preteklem letu iz naše dežele najmanj 15.000. Ze popred je manjkalo delavnih moči, zdaj je še hušše. Brez dobrih delavcev se ne more gospodarstvo izboljšati. V nekaj letih bo naš kmet doma veliko boljše izhajal, kakor delavec v Ameriki, ker se bo z vstrajnim delom kmetija toliko povzdignila, da bo gospodar lahko sebe in svoje dobro živil. Zaradi številnih porodov se bo tudi izguba pri izseljevanju nadomestila.

Minulo leto je bilo leto črva. Veliko gospodarjev je trpelo prav znatno škodo. Travniki in strn, krompir in pesa, zlasti pa turšica in vsi pridelki so bili zelo prizadeti. Še nobenkrat se pa ni tako očitno pokazalo, kakor letos, da imamo v dobrem gnojenju najboljši pripomoček zoper črva. Videl sem slabo obdelane travnike in njive skoro popolno končane od črva. Na travnikih še kositi ni bilo treba. Na njivah se še seme ni pridelalo. Ravno zraven so bili travniki in njive dobro pognojene s hlevskim gnojem in gnojnico ter potresene s superfosfatom in kalijevo soljo. Na njih se črv še poznal ni. Morebiti se ni še nobenkrat toliko pridelalo na teh njivah, kakor letos. Gnojilve torej najprej pomnožijo rodovitnost, potem pa uničijo tudi razne škodljivce.

Raba umetnih gnojil in gnojnice se zelo naglo širi. Na Gorenjskem so začeli, na Dolenjskem bodo pa kmalu prvi. Ze zdaj dosega večja vrednost vseh pridelkov po deželi več milijonov kron. Ko se bo vsa gnojnica porabila in kupila primerna množina umetnih gnojil, bo naš kmet premožen gospodar.

Pri govedoreji gre počasi, pa zanesljivo naprej. Sicer se niso izpolnile nade, ki smo jih stavili v pašnike za telice. To je bila bolj modna stvar, katero je vlada priporočala in podpirala zaradi gonje socialnih demokratov. Nekaj bo gotovo prišlo iz teh pašnikov lepih živali, toda v primeri s stroški so uspehi neznatni. Ni upanja, da bi se v tem kaj posebno na bolj obrnilo. Ko bi se dal tisti denar za napravo gnojnih jam in nabavo umetnih gnojil, bi imeli naši kmetje nekaj tisoč glav goveje živine več.

Toda vendar prav lepo napredujemo v govedoreji. Po razstavah se kaže vedno lepša živina, število raste, sena se pridelava vsako leto več. Tudi v tem se kaže, da nismo več tako popolno odvisni od letine, kakor prejšnja leta.

Mlekarstvo je imelo preteklo leto hude čase. Meščani niso imeli zaradi slabe kupčije dosti denarja, masla in mleka je bilo vsled dobre rasti trave povsod zadosti. Cena vsem mlečnim izdelkom je šla znatno nazaj, blago je ostajalo, nekatere mlekarne so prišle v velike zadrege. Pred dvema letoma se je v tem čssu prodajalo dobro maslo 350—4 K 1 kg, zdaj le 3 K; mleko so plačevali v pomorskih mestih 23—25 v 1 l, zdaj le 19—21 v. Veliko smo seveda sami krivi zaradi svoje neednosti.

Vsak hoče sam vso mast pobrati, naj tudi sosed zaradi tega propade. Mi imamo Primorje skoro popolno v oblasti. Mleka nam ne bodo pošiljali iz Moravske, Ogrske in drugih severnih dežel v Trst. Ko bi se vse mlekarne domenile, da ne dobi noben odjemalec mleka, če ne vzame pri nas tudi vsega masla, kar ga rabi, bi hipoma vse težave izginile. Gospodarska moč je le v skupnem delu in medsebojnem zupanju.

Res lepo se razvija naša prašičereja. Če bomo tako naglo napredovali, kakor se v zadnjem času kaže, bomo glede prašičereje prvi v Avstriji. Naše gospodinje imajo za prašičerejo res posebno veselje in potrebno zmožnost. V tem je skoro gotovo naš glavni napredek v preteklem letu.

Dobra prašičereja je nemogoča brez dobro obdelanega polja. Kako bo kmet redil prašiče, če nima dosti krompirja, pese in žita za rejo in pitanje. Tu smo pa najbolj zaostali. Ker so nekateri boljši gospodarji spremenili način poljedelstva, so se drugi kmetje v okolici hitro tega poprijeli. Kako tudi ne! Na istem svetu se da še enkrat toliko pridelati s pametnim obdelovanjem. Vedno bolj spoznavajo tudi kmetje, da morajo predvsem več pese in krompirja pridelati. Pravo poljedelstvo bo treba z umetnimi gnojili in dobrimi semeni bolj podpirati. Mi govorimo o umnem gospodarstvu, pa se doslej rabijo pri veliki večini kmetov umetna gnojila le za travnike in ajdovo setev, včasih tudi za detelje. Kako ugodno vplivajo umetna gnojila, zlasti fosfat na zelje, fižol, turšico in peso, je skoro neznano. Nekateri bolj razsodni gospodarji so začeli sami z najboljšim vspehom iskati poti. Naša glavna moč ni v travništvu, ampak v poljedelstvu. Zdaj se hitro obrača na boljše, zamujeno se bo dalo popraviti.

Prav velika rana gospodarstva je v naših gozdovih. Večinoma so izsekani, po rodovitni zemlji raste brinje in grmovje, na najboljši je neočiščena hosta. Prišli smo tako daleč, da že skoro polovici gospodarjev manjka drv za lastno potrebo. Čudno to ni. Saj se rabi za živino trikrat toliko kuhe, kakor poprej, pogosto seveda brez potrebe. Prašiči bi nekuhanu krmo še boljše prebavili. Toda nekatere gospodinje si tega ne dajo dopovedati. Za gozde se doslej še ni veliko storilo. Prostora je v naših gozdovih sila veliko, vžitka prav malo. Škoda znaša vsako leto več milijonov. Tu bo treba prav resno pošteno začeti gozde trebiti in izsekane parcele na novo zasaditi.

Največjega pomena za nadaljni razvoj gospodarstva je pa poprava hlevov in naprava gnojnih jam, ki se pod vodstvom deželnega odbora tako naglo vrši. Mnogi gospodarji delajo hleve prevelike in zidajo premočno in prepotratno, zidajo pa vendar in to je napredek. Brez gnojne jame je napredek v gospodarstvu nemogoč. Če ne

moreš precej napraviti novega hleva, napravi le nov tlak z betonskimi jarki, gnojno jamo in sod za odvažanje gnojnice. Stroški se v enem letu izplačajo.

Prav velikega pomena zna postati za naše gospodarstvo vnovčevalnica za živino, ki se je lani pri nas osnovala. Poljedelsko ministrstvo je dalo 1 milijon kron, da bi se živina od kmetov naravnost v mesta prodala. Zaradi prodaje naše živine je bila torej osnovana vnovčevalnica. Saj vsi vemo, koliko zaslužijo razni mešetarji in prekupci. Vnovčevalnica torej hoče živino od kmeta kupiti in jo poslati mesarju, ki jo zakolje in v mesto proda. Tako bi izginili počasi oni zajedalci kmeta in meščana. Podjetja ne bo lahko izvršiti, ker imajo doslej to kupčijo razni denarni špekulanti in oderuhi v rokah. — Če se namera posreči, bo vnovčevalnica tudi za kmeta velikega pomena. —

Če vse premislimo, bomo Bogu hvaležni za lepi napredek, katerega smo dosegli. So tudi pri nas napake in pomanjkljivosti, ki povsod nastanejo, ko se velika dela za občni blagor začno. Te napake se morajo najprej priznati in potem naglo odpraviti. Sicer pa gotovo izmed vseh avstrijskih narodov najhitreje napredujemo.

Prof. Fr. Pengov:

Blagoslov v rastlinstvu.

(Dobro in zdravo.)

Besen veter tam od Grintavcev gode enolično, hladno pesem in skuša na vsak način najti pot skozi dvojna okna v mojo sobico, da me obišče. A, dasi ima vsak letni čas svoje lepote, vendar nisem prijatelj zime in sebi in morda tudi tebi, prijatelj, v tolažbo hočeva poleteti v mislih v zaželjeno spomlad.

Ljuba vigred! Za vsakega človeka imaš kak dar: mladi deklici prineseš cvetlice za venec, zelen tepih razganeš otrokom slovenskim za rajanje, fantičem radodarno ponujaš vrbovih palic za piščalke, pa tudi mamice in gospodinje ne zabiš, prineseš jima mlade zelenjadi in solate v kuhinjo in na mizo. — V pravadnih časih, ko še niso imeli ljudje vrtiča poleg hiše in še niso znali pridelovati zelja in beluša (špargelj), že takrat so hodili v zgodnji spomladi venkaj na prsto in iskali raznovrstnega zelenja, ki je kalilo iz zemlje, dišeče in okusno. Pa tudi danes, ko ume vrtinar vzgojiti mlad grah in fižol, kumare in redkvico celo sredi zime, hite spomladi pridne deklice in žene venkaj na plevelne njive in režejo poljsko solato: motovilček.

Motovilec (Valerianella) je nastal na njivi iz semena, ki je pretečeno poletje izpadlo iz rastline; nihče se ni brigal zanj. Že v pozni jeseni so stale po njivah raztresene prav nežne rastlinice, ki so prebdele zimo brez škode

pod snežno odejo. Marsikaka deklica, ki je spomladi nabirala motovilec in marsikak deček, ki je vžival pridnost svoje sestrice kot delikateso (slaščico), ne bi spoznala poleti ravno te rastline, tako močno se izpremeni, pa tudi užitna ni več.

Podobno se godi drugim solatam. Dokler je njihovo listje še mlado, je sočnato, ima prijeten okus, včasih nekoliko na grenko, skoro medicinsko (kot zdravilo); ko pa se postara, postane trdo, žilavo in ima oster okus.

To velja n. pr. o travniški in vrtni krešji ali penušji, ki krasi spomladi (april, maj) naše bolj močvirne travnike, robove jarkov in bregove potokov z ljubo čredico svojih belih do bledovijoličnih cvetov. Mlada penuša nam ponuja v svojih listih sicer nekoliko ostro in grenko, a priljubljeno solato. Z njo garnirajo kuharice tudi mesne jedi. Ker pa ima rastlina v sebi tudi precej železa, joda, žvepla in fosforokisljih soli, zato je ta solata tudi zelo zdravilna; pomaga zlasti proti kurdeju (skorbut), zlatenici, vodenici, kamnu, glistam. Zato ti zelo priporočam, uživaj spomladi to rastlino vsaki dan. Na kos kruha tenko plast putra (surovega masla) in nanj natresi drobno zrezanih listov penuše — zdravilo vredno več nego dve kroni, ker zabrani mnogo kal boleznih.

Ob živi meji sedi ženica s košarico zelenja. „Dovolite mamka, da si ogledamo vaše zaklade?“

Z veseljem nam pokaže najprej snopič kozje noge (Aegopodium Podagraria), ki jo imajo zajčki in mlade kozice tako rade. Čez par tednov bo pognala rastlina bilke z belim cvetnim kobiljem.

Tudi šop mladega navadnega divjega janeža ali bibernelice (Pimpinella Saxifraga) ima naša starica, vmes pa je namešane nekaj navadne strasnice (Soterial sanguisorba), ki je v mladosti prvi čisto podobna in tudi pripravna za med solato. V srednjem veku so bibernelico visoko cenili v domači lekarni kot zdravilo proti prehlajenju (kataru) in vnetju sapnika.

Vživajte bibernelico, življenja daljša strunico,

je bil rek, znan vsakomur.

Tudi povesmič bele mrtve koprive (Lamium maculatum) ima naša prijazna znanka v košari. Ko se čudimo, da uživajo ljudje tudi mrtvo koprivo, nas podučijo, da je zelišče prav porabno, ker raztaplja zlasti bolezenske snovi v sluhovodu, v nosu in očeh, pomaga pri težavah v prsni in pljučih, pri grizli, krvotoku in pod. Zato lekarnar pokupi z veseljem posušeno cvetje, ki mu ga prineseš. Tudi škrlatna in pisana mrtva kopriva sta zdravilni zeljci.

Kot četrta jed leži v košnici kislica. Otroci smo jo včasih z veseljem pokušali. Slednjič je še lep kupček regrata, kojega grenki okus nas spominja prelepih, dasi za krščansko srce

milotožnih dni velikega tedna (veliki četrtek).

Mamica nam pove, da treba tem zeliščem pridejati še par vrtnih rastlin: špinače, rdečkastega ohrovtja, krebujlice in luka (por). Vsega skupaj da mora biti devet rastlin, ki dajo slovito spomladansko jed, ki ima čudovito zdravilno moč. Marsikje imajo na veliki četrtek „zeleno juho“ iz imenovanih zelišč in menijo, da bi ne bilo sreče celo leto, ko bi opustili to jed. V drugih krajih jedo v številu deveterih zelišč tudi še beluš (špargelj), bradovičnik (ostra homulica), bokalj in podobne in so zadovoljni tudi, če je število manjše od 9. Zelena pa mora biti juha, kajti spomlad se mora vseliti ne samo v gozd in na polje, ampak tudi v kuhinjo.

V kolikor nimajo ljudje vraže pri mnenju, da spremlja uživanje naštetih rastlin sreča skozi celo leto, ravnajo zelo pametno.

Zakaj večina izmed njih je poleg jedila tudi izvrsten zdravnik. Navadni divji janež n. pr. je nasilen kot napoleonov grenadir, kadar treba spraviti gnjilobo iz grla, pljuč, želodca, črev, ozdravi hripavost v eni uri, če ga piješ ali grgraaš kuhanega na vinu; na kisu kuhan pa odstrani divje meso in gnjilje in ozdravi hitro rano. Ako hoče indijaneec v Dakoti pokazati sosedu posebno veliko prijaznost, mu daruje perišče divjega janeža, ki je tam redek.

In velikonočni regrat, mislite, da nima ničesar družega v sebi nego trohico solate? Da ničesar ne pomeni njegova okrogla glavica z zrelim semenom, ki tako hitro postane plešasta, če le malo pihneš vanjo. Da je regrat le za otroke, misliš, da delajo iz njegovih votlih stebelc mične verižice, da je samo za čebelice, ki jim nudi izborno pašo, da ga pač žre s slastjo tudi še živina, ki ji je najljubša krma ona, ki ima mnogo „regrašče“.

O, dragi moj, tudi naš prijatelj je regrat, le škoda, da se premalo poslužujemo njegovega prijateljstva, zlasti na spomlad. V tem času se vrši v človeškem organizmu (telesu), v krvi popoln prevrat in regrat je ono sredstvo, ki pomaga spraviti vse nečisto iz njega in pripomoči organom zopet do zdravega in rednega delovanja. Koliko boleznih bi zabranili s pogostnejšo njegovo rabo!

Regrat je tonično zdravilo, ki krepča in spodbuja organe (dele telesa) k delu. Čisti kri in boljša sokrvice. Vpliva blagodejno zlasti na prebavljala (črevesje) in izločala (obisti in mehur), na želodec, jetra, vranica in žolč. Če slabo prebavljaš, si zaprt, če imaš rdeče-otekle oči, boleznih na koži, napravi si čaj iz regrata, uživaj vsaki dan njegovo solato. Na Laškem in Erancoskem ga vidiš po mizah bogatašev, zakaj ne bi bil v modi pri nas? Korenine, ki se nabirajo šele poleti (konec julija in v avgustu), kupi rad drogist. Tako vidiš, da regrat nikakor ni samo pastorek

v očeh božje previdnosti, bodi mu torej prijazen na vso moč, kadar se srečata.

Zadaj za grmovjem je rastlina, na katero gotovo nisi nikoli mislil, ko si v duhu našteval zdravilna zelišča. In vendar si morda to rastlino, ki ti kliče: „Ne dotikaj se me!“ jedel večkrat spomladi, meneč, da imaš pred seboj zeleno špinačo, a ti je pametna kuharica pripravila — bodečo koprivo.

„Kaj!“ povprašuješ, „ali je mogoče, kopriva tudi med zdravili?“

„Da, da, nisi se zmotil. Kopriva je pač najlepša podoba preprostega moža, raskavega na zunanaj, ki pa ima dobro srce in bi v potrebi rešil življenje sosedu žrtvujoč svoje lastno.“

A zakaj je dal ljubi Bog tak ogenj tej rastlini? Prvič zato, da jo ljudje poznajo; so ljudje v mestih, ki razen koprive ne poznajo nobene druge rastline, na dišave, frizure, ovratnike, čipke in take reči pa se razumejo izvrstno. Drugič zato, da je živali ne bi mogle zatreti, kajti ko bi ne imela ognja, bi gledalo na njo vse, od mladega kozlička do zadnjega polža, ker bi se jim zdela kot najfinejša čokolada. Ogenj pa je tablica, na kateri stoji razločen „Prepovedano“, da ga bere lahko najbolj brljava koza.

Pri koprivi je koristno vse, od korenine do semena. Korenina na jesihu kuhana menda pomaga rasti lasem, poskusil tega še nisem. Zelišče čisti pljuča, želodec, črevesje in ozdravi po daljši rabi morebitne otekline v njih. Zato vam ne morem, slovenskim gospodinjam, priporočati dovolj, napravite spomladi večkrat, najmanj pa vsako nedeljo, okusno in tako zdravo špinačo iz — mladih kopriv. Govorim iz skušnje svoje in mnogih ljudi. Tudi za živino je kopriva poleg brinja zdravilo Nr. 1. Suho žre živina kaj rada, čisti ji želodec in drob. Zelena kopriva kuhana je izvrstno sredstvo, da ohranite gospodinje svoje prešiče vedno zdrave; obenem pazite seveda na primerne svinjake!

Vnanja poraba koprive ni posebno priljubljena; so pa ljudje, ki si pri revmatizmu (giht) natepavajo boleče ude s koprivo in se jim vselej polajša bolečina.

Kopriva je vobče podoba občutljivih ljudi, ki se precej vzdražijo, zato jih je treba kot koprivo prijemati in božati le s finimi glače-rokavicami (iz kože).

Ker je goveji živini tako zdrava in krepka piča, zato sejejo koprivo na Švedskem in Norveškem, krave dajo po njej znatno več mleka. Krmijo pa ne sveže, ampak šele nekaj ur po košnji, ko je ovenela. Ako zrežeš koprive med pičo (otrobi, krompir) za kokoši in gosi, neso zgodaj in pogosto.

Celo prejo delajo iz koprive v severnih deželah, kakor iz konoplje, s katero je kopriva v ozkem sorodstvu kakor tudi s hmeljem. Tudi vrvi za ladje so v prejšnjih časih delali iz koprive in bile so posebno močne in trpežne.

Morda bi, predno se posloviva, zvedel še rad, kdo je prvi našel, da je koprivino vlakno porabno.

Povem ti, četudi ne silim, da verjameš mični pravljici. Bila je svoje dni mladenka, dovolj stara za poroko; imela je izbranega tudi poštenega fanta. Toda hudobni varuh ni privolil v zvezo, dokler si ne bi stkalo dekle poročne obleke iz plevla ob potu. Težkega srca je šla deklica v čumnato in goreče prosila ljubega Boga pomoči. Utrujena solzá in molitve zaspí. A glej! Nebo se odpre in dva angelca se spustita na zemljo, primeta deklico za roko in jo peljeta h koprivi. Tu ji rečeta, da lahko žanje rastlino vsako jutro do solnčnega vzhoda, dokler je še rosa na nji, brez nevarnosti opeklina; povesta ji tudi, kako treba čudovita vlakna presti in tkati, da si napravi svatovsko obleko. Naslednje jutro se je zahvalilo dekcle Bogu iz srca za pomoč in milost in šlo na delo. Kmalu je bilo končano in združen ljubeči par. —

Naj bo na storiji kaj resnice ali nič, gotovo pa so mlade koprive zelenjad, ki izborno čisti kri. Zato se navadimo nanjo in na druge zdravilne rastline. Ali je mar že vseh dni konec? Kdo ve, kaj nas še čaka na svetu! Bilo je na zemlji že toliko bede, ki se utegne povrniti in gotovo ne mislim samo na Robinzona na samotnem otoku, ako kličem vspricho resnih naših časov: „Bodite zopet preprosti in skromni; ne zaničujte mize, ki jo pokriva dan za dnevom dobri Bog!“ Lah pravi: „Chi si contenta, góde“, to je: „Kdor je z malim zadovoljen, je vedno vesel.“ — Na Laškem rabijo koprivo tudi za v juho. „In cmočeci (knedeljni) iz kopriv,“ pravi rajni župnik Kneipp, ko se obrača do svojih, v cmoke zaljubljenih Bavarcev, so ravno tako zdravilo, kot redilo.“

Pijanec.

Po mestih in vaseh se vedno bolj razširja grozna surovost in podivjanost. Človek bi skoro ne vrjel, da morejo ljudje take zverine postati. Vir te podivjanosti je skoro edino v pijančevanju. To so nam potrdili zdravniki, ki alkoholike, to je prave pijance, ki pridejo v bolnice ali norišnice natančno preiščejo.

Vsem prijateljem našega ljudstva v svarilo priobčujemo danes izjave najboljših zdravnikov, kam pripelje pijanec človeka.

Pri pijancu se prav natančno da zasledovati zastrupljenje po alkoholu vsled preobilo zavžite pijače. Najprej zgine čut spodobnosti. Pijanec noče vedeti, kaj se spodobi pametnemu človeku. Ni mu več mar, kaj ljudje o njem mislijo. Če se po cesti opoteka, v jarke pada, na tleh obleži, domov privriška, mu je to le malo večja dobra volja. Ko ga pijanost omoti, zgine popolnoma smisel za pravo spoštovanje svoje osebe.

Potem zgine čut dolžnosti. Vsak pameten človek ve, da je od Boga in za Boga ustvarjen. Od tod izvirajo dolžnosti do Boga, da moramo moliti, k službi božji hoditi in se greha varovati; dolžnosti do družine, za katero mora gospodar skrbeti in ji dober vzgled dajati, dolžnosti do samega sebe in človeške družbe. Pijancu zamori pijača ta čut dolžnosti. Molitev se opusti, maša zapije, ne briga se za ženo, ne za otroke, ki stradajo in prezebajo. Pravi pijanec ne skrbi za svojo družino, da je le pijače dosti, kaj mu potem mar vse drugo.

Zgine tudi ljubezen in usmiljenje. Pijancu se ne smili žalostna žena, ne zapuščeni otroci. Usmiljenja in prave ljubezni ne pozna, vidi, kako žalost dela domačim, pa se zato ne zmeni. Od te stopnje je le en korak do pretepanja in največje surovosti tudi nasproti ženi in otrokom. Da je le pijače dosti, kaj mu mar vse drugo. Iz teh razmer se pride do uboja.

Kadar je trezen, ga je večkrat sram. Lastno obnašanje se mu studí. Ko vidi kakor v megli pri družini posledice svojega nerodnega življenja, mu pride tudi kesanje, seveda le toliko časa, dokler ni zopet pri pijači. Čim bolj se pijače navadi, bolj redki so ti svetli trenutki. Včasih ga obide neka jokava ginjenost. Prisegel ti bo, da se ne bo nikdar več upijanil. Besedo bo držal le do prvega kozarca, brez katerega ne more živeti. Volja je vedno slabejša, podivjanost vedno večja, zdi se nam, da ta pijanec ni več človek, ustvarjen po božji podobi. Če je slučajno trezen, je čmeren in obupan, dokler mu pijača ne vzbudi prejšnje divjosti. Zdravniki so tudi natančneje določili, kako zamrjevo počasi vsi plemeniti nagibi v človeku. Vse notranje življenje se vrši v nas po mislih in predstavah. Ker smo k hudemu nagnjeni, krotijo naša huda nagnjenja misli na božjo voljo, božje zapovedi in naše dolžnosti. Pameten človek misli in ravna po zadnjem cilju svoje življenja. Pijanost pa človeka razburi, misli in predstave se mu hitro vrste, do resnega prevdarka še priti ne more. Pri popolni pijanosti zamrje zavest, dušno življenje in spomin na dolžnosti izgine. V pijanosti preklinja, pretepa in hoče vse razdrobiti. Telo skuša sicer začetka življenje telesa prilagoditi strupu. Kadar je pijače čez mero, se notranje celice zamore, telo je bolno, začne pešati, pijanec ne more brez pijače živeti. — Če daš psu žganja, se začne tresti in bežati. — Če dobi domači zajec le nekaj dni po eno žlico žganja, pogine v kratkem. — V vsakem kozarcu vode je na tisoče živalic. Deni notri le kapljico alkohola, pa ti vse male živalice poginejo. Glej, kaj mora napraviti ta strup v tvojem telesu.

Za naše telo in dušo je žganje pravi strup. Ko bi mogel pijanec le enkrat videti svoj želodec, svoja jetra in kožo, bi marsikateri pijačo zanaprej pustil. To naše telo je tempelj Sv. Duha.

Kaj nam pomaga ves gospodarski napredek, če vse in še več pijača požre. Naj bo novo leto res leto boja proti tej največji nesreči našega naroda. Vsem dekletom pa dober svet: Ne vzemi pijanca, če je tudi zlat!

Tržni pregled.

Lansko leto smo do 500 milijonov kron več kupili pri tujcih, kakor smo jim prodali. Vsled splošne dobre letine se pa ta zguba vedno manjša in drugo leto, če nas Bog blagoslovi z obilim pridelkom, znamo zopet enkrat čez več let toliko prodati, kakor kupiti. Sicer bi tudi zadnja leta ne bilo tako, ko bi naši diplomati s svojo nerodnostjo ne zaprli naši trgovini trgov na Balkanu in Mali Aziji.

Za tovarne so še vedno slabi časi. Na Moravskem in Češkem je še veliko tvornic zaprtih, delavci stradajo in bridko obžalujejo, da so zapustili kmečko delo. Praška železna družba, ki je morebiti največje podjetje v Avstriji, je v tretjem četrtletju prodala za 25 milijone kron manj železa, kakor prejšnje leto v tem času. Železa se je manj izdelalo za 440.000 q, premoga manj izkopal za 330.000 q in 50.000 q se je manj žlindre prodalo.

Kljub vsem tem žalostnim prikaznim, ki so pa le posledice oderuškega postopanja prejšnjih let, je na denarnem trgu veliko več denarja in se je obrestna mera znižala. Tu se zopet vidi, da je tudi vse obrtno življenje od kmeta in njegove letine odvisno.

Zita se je po celem svetu zadosti pridelalo. Turšice je bilo na Ogrskem in Balkanu celo toliko, da se nam je letos bati slabih cen za prašiče. Pri nas ne dobijo prašiči preveč turšice. Letos je bil vsled črva turščin pridelok že tako bolj majhen. Večino pridelka bodo naši kmetje doma porabili. Na Ogrskem je pa drugače. Tam je toliko turšice, da ne vedo kam z njo. Cena turšice je zelo nizka in bo najbrže še padla. Zato bodo gotovo ogerški veleposestniki s turšico prašiče redili in pitali. Ker je bilo po vseh avstrijskih deželah izredno veliko kuhe, zna cena prašičem poleti še bolj pasti. Za nas je še ugodno, da imajo po vseh severnih deželah zelo hude kužne bolezni. Koliko so napravile škode, se za enkrat še ne more povedati. Jasno je tudi, da bomo morali kmečke potrebščine po domačih zvezah naravnost naročiti, ker se raznih posredovalcev preveč prime. Rabili smo dva valjčka za mlin. Prašal sem tvrdko, ki ima v Avstriji generalno agenturo, za najnižjo ceno. „275 K, cenejše ne moremo.“ Vprašam zastopnika te tvrdke v Trstu, ker nam je Trst bližji, kakor Dunaj. „Najnižja cena za posebne prijatelje 300 K.“ Vprašam tovarno v Švicl. „221 š. našega denarja 210 K.“

Pri nas je vsled dobre letine cena goveje živine zelo padla. V Ameriki

in še posebno v Argentini je meso vedno dražje in živine komaj za domačo potrebo. Mesarji se po sejmih zopet norčujejo iz ljudi, ki bi radi prodali, ker se boje, da jim bo na pomlad krme manjkalo. Dne 22. decem. je bilo na dunajskem trgu 2553 glav govedi. Plačevali so vole ogerske: Ia 94—116, IIa 88—100, IIIa 76—88; gališke in druge: Ia 104—110, IIa 98—102, IIIa 86—96; bike 70—92, krave 72—92.

Mlečni izdelki v prihodnjem letu ne bodo prišli do cen l. 1911. Blaga je povsod preveč. Le z veliko težavo se proda dobro blago. Tudi Švicarji imajo zelo velike težave s prodajo. Tudi cena prašičev je povsod precej padla. Na dunajskem trgu jih je vedno nad 20 tisoč vsaki teden. Cena se je znižala tam le za kakih 10 v pri 1 kg. Naši mešetarji in prekupci so še malo bolj pritiskali. Saj vedo, da večina revnih kmetov mora prodati prašiče pred najhujšim mrazom, ker nimajo hlevov in jim krme primanjkuje. Splošno je pri nas v Avstriji cena še precej visoka. Po pogodbi bi smeli v Nemčijo izvoziti na leto 60.000 prašičev. Ker je pa v Nemčiji še nižja cena, se skoro nič ne izvažajo. Lani še 1000 prašičev nismo tja prodali. — Ko si Srbija napravi železnico do Soluna (ali porabi sedanjo), je upanje, da nam srbski prašiči ne bodo več toliko škode napravili. Ker je cena turšice precej nizka, naj pametni gospodarji več turšice nakupijo za rejo in pitanje. Skoro gotovo bo cena že januarja šla zopet naprej. Dne 23. decembra je bilo na Dunaju 9433 debelih in 11.044 prašičev za meso. Plačevali so mlade mesnate: Ia 128—140, IIa 118—126, IIIa 102—115; debele Ia 110—116, IIa 102—109, IIIa 92—101. Za mesnate je šla cena kvišku, za debele precej nazaj.

Zita je izredno veliko. Glavno založilo za Evropo imata Ruska in Amerika. V Ameriki menda še nikdar ni bilo toliko zita, kakor lani. Le v Argentini se pritožujejo, da je bilo decembra, ko so imeli žetev, slabo vreme. Argentinska pšenica torej ne bo posebna. Ruska vlada je pa dala kmetom več milijonov posojil, da ne bi bili prisiljeni prežgodaj prodati. Ker ima Ruska izmed vseh držav na svetu največ sveta, ki je večinoma še neobdelan ali le slabo oskrbovan, hoče vlada delavcem, ki gredo spomladi na tuje in se pozimi vrnejo, prepovedati izselitev. S tem bo nemško kmetijstvo najbolj prizadeto. Če ne bodo dobili ruskih delavcev, skoro ne morejo nekateri veleposestniki delati. Tudi pri nas bi taka zapoved zaradi Amerike ne škodovala.

Dne 20. decembra so prodajali na Dunaju pšenico: banaško Ia 1175—1210, slovaško 1070—1150, navadno 995 do 1050; rž slovaško 865—895, navadno 85—875, ječmen 750—830, ječmen za krmo 6—7; oves najlepši 840—885, navadni 7—790, turšica stara 750—805, nova 670—695. Stare turšice vedno bolj primanjkuje, nove je pa zelo veliko.

Prav slaba je kupčija s suknom, kamgarni in platnom. Prodati se ne more narejeno blago. Cene so šle zopet zelo nazaj. Razni špekulanti so pripovedovali, kako malo se je v Egiptu in Ameriki bombaža pridelo, odkoder pride večina blaga za evropske tovarne. Zdaj so z blagom kar nabasali vsa skladišča, toda zadosti kupcev vendar ni, blaga je veliko preveč.

V Ameriki so v mnogih tovarnah železa dela popolnoma ustavili. Tudi pri nas se vedno manj železa prodaja. Toda železni magnati vendar nočejo cen znižati.

Posebno nizko ceno bo imelo letos pesno seme. Že lani je šla cena precej nazaj, letos se bo prodajal 1 kg 69—70 v.

Kljub cenejši živini se niso zmanjšale posebno cene usnja. Prodaja se 50 kg bivolovih podplato 200—240 K, krupom 190—245, slabši odpadki 145 do 195, strojena kravina, rujavo gornje usnje 305, teletna 510—610. Mesarji gredo le počasi z mernimi cenami nazaj. Kože: volovske 136—142, kravje 146—166 za 100 kg. Konjske kože 16 do 17 K za komad.

Krompir ima prav slabo ceno. Na postajah večjih mest ga plačajo 4—5 K za 100 kg. Rdeča detelja 110—115, laška lucerna 80—85, francoska 90—92 K za 50 kg. Med tem se je tudi zvedelo, zakaj je bilo l. 1911. mleko tako drago in je živina poskočila v ceni. Po celi srednji Evropi je bila večina goveje živine okužene. Na Nemškem je imelo kugo 250.499 kmetij, v Avstriji 115.960, na Ogerskem 72.200, v Bosni je zbolelo 935.855 živali, na Francoskem 33.966 kmetij, na Nizozemskem 18.214, na Laškem je bilo bolnih 897.430 govedi.

**Steckenpferd-
Mlijino mlečno milo**

je slejkoprej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsaki dan polhvalnice. Dobi se povsod 4 80 vin. 962

Učenca

za čevljarsko obrt, starega 14 let sprejme takoj **Fr. Košak**, čevljarski mojster v Domžalah. (Gorenjsko). 3956

Učenca

za kovaško obrt sprejme takoj **Franc Čebul**, kovač, **Loka pri Mengšu**. 3967

Vajenca

za kovaško obrt, starega krog 15 let, iz poštene rodbine, sprejme takoj **Ivan Peternei**, krojač **Preska p. Medvode**. 3966

Priložnostni nakup!

Karnise iz medenine. 50.000

Drog dolg 1-60 m z močnima nosilcema in 8 obročki, kompl. kot na sliki K 4-80. Pošilja po povzetju eks-Dunaj II. Alojz. 3. 21. porina tvrdka **Fran Human** Telefonska št. 23.446. C. kr. trgov. sodno protok. tvrdka. - - 3897 (3)

Najbolj mil in ganljiv domači instr. 2035
HARMONIJA
špiz. Instrumenti, na katere igra vsak brez znanja sli takoi četvaroglasno. Katalog zastoni. **Aloys Mayer**, hr. avtor. dob. **Fulda**. 7000 harmonijev si pope lastne hvabo po vsch delih sveta. **Piano: posebno cenl domači instrumenti po 433 in 213 M.**

Sukneno in volneno blago

kupite najbolje pri tvrdki **M. Tomec** pošljalna sukna **Mnichovo Hradište** Česko.

Vzorci na zahtevo franko. Solidni zastopniki se sprejmo. 2535

Imenujejo se: **Imperator** nosi 50.000 ton, **Vaterland** 55.000, **Kaiserin Auguste Victoria** 25.000, **Amerika** 24.000, **Präsident Lincoln** 20.000, **Präsident Grant** 20.000, **Cleveland** 20.000, **Cincinnati** 20.000.

28 Pojasnila daje točno in brezplačno obovi zastopnik **Fr. Seunig, Ljubljana, Kolodvorska ulica, velika številka 28**

„vrstna prilika za potovanje v Ameriko“ je in ostane čez **Hamburg**

z novimi parniki „Velikani“ pri katerih je vpoštevatl važnost varnosti ter mirne in hitre vožnje. Novi parnik „Velikani“ se odlikujejo od vseh ostalih, kateri vozijo v Evropo v Ameriko, ne le po velikosti, da so le enkrat večji, marveč tudi po uravi in preskrbi potnikov.

Kdor ljubi dobro kavo,

rabi kot pridatek „pravi zagrebški :Frank“ z kavinim mlinčkom. — Kdor ga še ne vporablja, pogreša najboljšje.

emp 45/25 642

Universali“stroji za pletenje nogavic novih, za podpletanje in izdelovanje jopičev itd. Najnovejša iznajdba. Najb. postr. zaslužek za žene in dekleta! **Cene nizke. Prosp brezpl. in franko. — Tovarna za pletilne stroje, Gradec 134. 3333**

SANATORIUM EMOKA v Ljubljani, Komenskega ulica št. 4. Privatno zdravilišče za notranje in kirurškične bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: **Dr. Fr. Dergano**, primar. I. kir. odd. dež. boln.

30.000 parov čevljev razprodani vsled preobite želje le za tovarniško ceno, dokler bo kaj zaloge. Nudi se torej najboljša prilika vsakemu naročniku, da si nabavi poceni dobre čevlje. Razpošiljam visoke čevlje na zadrgo za moške in ženske eleg. facone iz črnega rezheva usnja z močnimi podlati kakor kaže slika, ducat za K 60.—, za par K 5-50. Ženski zimski sukneni čevlji obšiti z usnjem in močnimi podlati zelo tople podloženi ducat za K 65.—, par za K 6.—. Trpežni vojaški čevlji za hribolazce iz najboljšega surovega usnja popolnoma okovani, ducat za K 95.—, par za K 9.—. Prvovrstni laskasti čevlji za moške K 10.—, za ženske K 8-50. Lastni izdelek v že 20 let obstoječi tovarni. Kot mera zadostuje številka ali dolgotaj v centimetrib. Zamena dovoljena. Razpošilja po povzetju: **L. že 30 let obstoječa tovarna čevljev, Josip Vašatko, Šara, Morava N.** 3799

Tovarna za Asbestškrill „Zenit“ družba z omejeno zavezo Mor. Žumberk dobavljajo najboljši in najcenejši **krovski materijal.** Zastopnik: **Zajec & Horn, Ljubljana, Dunajska cesta 73.** 249

V Ameriko in Kanado zložna, cena in varna vožnja s **CUNARD LINE**

Bližnji odhod iz domače luke: **Trsta:** Carpathia: 27./12. 1913, Ultonia 19./1. 1914; Franconia (iz Aleksandrije) 27./1. 1914. **Iz Liverpoola:** Carmania 27./12., 24./1., 21./2. Lusitania 3./1., 14./2., 7./3., 28./3. Caronia 10./1. Campania 17./1., 7./2., 14./3. Mauretania 31./1., 28./2., 21./3. 3988/13. Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odasek**, Ljubljana, Slomškova ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega. Cena vožnji: Trst—New-York III. razred za one, ki potujejo v Kanado K 140.— in za one v Združene države K 140.—, otroci pod 12 let K 70; povsod še 20 K za osebni davek.